

21.5.2019

Uudenmaan liitto
Esterinportti 2 B
00240 HELSINKI

**Helsingin kaupunginmuseon – Keski-Uudenmaan maakuntamuseon
lausunto Uudenmaan maakuntakaavan (Uusimaa-kaava 2050) kaa-
vaehdotuksesta**

HEL 2017-001704 T 10 03 00

Uudenmaan liitto on pyytänyt Helsingin kaupunginmuseolta – Keski-Uudenmaan maakuntamuseolta lausuntoa Uusimaa-kaavan 2050 ehdotusvaiheen kokonaisuudesta. Museo tarkastelee kaavaehdotusta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja lausuu asiasta vastuualueidensa Helsingin ja Keski-Uudenmaan osalta.

Kaavaehdotuksen aineisto käsittää oikeusvaikuttaisen kaavakartan ja siihen liittyvät merkinnät ja määräykset, kaavaselostuksen liiteaineistoi-
neen sekä liikenteen ja maankäytön toteuttamishjelman. Kulttuuriympäristöjen näkökulmasta kaavaehdotuskokonaisuuden keskeisimmät sisällöt liittyvät oikeusvaikuttaisen kaavakartan merkintöjen muutoksiin suhteessa kaavaluonnokseen.

Luonnosvaiheesta antamassaan lausunnossa (31.11.2018) museo kiinnitti huomiota Helsingin Vartiosaarta koskevaan kaavamerkintään, joka kaavaluonnoksessa oli merkitty taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeksi. Käsillä olevassa kaavaehdotuksessa Vartiosaarella on taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen ohella valtakunnallisesti ja/tai maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön kaavamerkintä, jota koskee määräys: ”Yksityiskohtaisemmassa alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot. Maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot on otettava huomioon alueita kehitettäessä. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.”

21.5.2019

Lisäksi Vartiosaarella on kaavaluonnoksessa virkistyskäytön kohdealue-merkintä, jota koskee seuraava määräys: ”Virkistyskäytön kohdealueelta on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varattava riittävän laajat ja vetovoimaiset yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun soveltuvat alueet ja kehitettävä aluetta osana maakunnallista virkistysalueverkostoa.

Suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota ympäristön laatuun, alueiden sijaintiin ekologisessa verkostossa sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta. Kohdealueelta yleiseen virkistykseen varattavat alueet osoitetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että varaukset kohdistuvat ensisijaisesti valtion, kunnan tai Uudenmaan virkistysalueyhdistys ry:n omistamille tai hallinnoimille alueille.”

Museo ehdottaa taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen merkinnän poistamista Vartiosaaren osalta kokonaisuudessaan. Merkintä ei edistä alueen kulttuuri- ja luonnonympäristön arvojen säilymistä.

Museo kiinnitti kaavaluonnosta koskevassa lausunnossaan huomioita myös taajamatoimintojen kehittämisvyöhykettä koskevaan määräykseen ja esitti siihen kulttuuriympäristöt huomioivaa lisäystä. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen määräykseen on kaavaehdotuksessa lisätty maininta kulttuuriympäristöjen erityisten arvojen säilyttämisestä: ”Vyöhykkeen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata luonnon- ja kulttuuriympäristön erityisten arvojen säilyminen sekä edistää ekologisen verkoston kytkeytymistä vyöhykkeen ulkopuoliseen viherrakenteeseen.” Lisäys on tärkeä ja takaa paremmin sen, mitä kaavaselostuksessa määräyksistä todetaan: ”Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät ja määräykset auttavat kehittämään kulttuuriympäristöjä osana uutta elinympäristöä. Arvokkaat kulttuuriympäristöt voivat olla osa nykyaikaista kaupunki- ja yhdyskuntarakennetta ja rikastuttaa sitä. Yhdessä vanhat ja uudet rakenteet luovat monikerroksista ympäristöä.”

Museo on Uusimaa-kaavan 2050 liiteaineistoa koskevassa lausunnossaan (12.4.2018) korostanut yleisellä tasolla, ettei kulttuuriympäristö ole erityiskysymys, vaan kaikkia Uudenmaan seutuja koskeva läpileikkaava teema. Se kytkeytyy olennaisesti kaavan päätavoitteisiin, jotka painottuvat asumisen, liikenteen/logistiikan, elinkeinojen, palveluiden ja viherrakenteen/luonnon näkökulmiin. Tämä on kaavaselostuksen kulttuuriympäristöjä koskevassa vaikutusten arviointi -osiossa (s. 140–141) tuotu seikkaperäisesti esiin.

Kulttuuriympäristö muuttuu Keski-Uudellamaalla muita maakuntia enemmän johtuen pääkaupunkiseudun vetovoimaisuuden aiheuttamasta rakentamisen merkittävästä kasvusta. Paine muutokseen on merkit-

21.5.2019

tävä myös jatkossa, sillä etenkin Keski-Uusimaan pääkaupunkiseutuineen on ennakoitu kasvavan voimakkaasti tulevaisuudessa. Kaavaselostuksessa korostuu, että kulttuuriympäristöt eivät pelkästään aseta reunaehtoja alueiden kehittämiseksi tai aiheuta ylläpitokustannuksia, vaan ne voivat muun muassa edistää osaltaan ilmastonmuutoksen hillintää, tuoda seuduille merkittäviä taloudellisia hyötyjä, toimia maakunnan identiteetti- ja kilpailutekijänä sekä yhtenä veto- ja pitovoimaisen ympäristön keskeisenä ankkurina. Kulttuuriympäristöjen arvojen vaaliminen ja historiallisen kerroksisuuden säilyminen luovat pohjan uusien kulttuuriympäristöjen syntymiselle ja siksi on tärkeää, että maakunta-kaava korostaa kestävä ohjaamista myös kulttuuriympäristöjen osalta.

Helsingin kaupunginmuseolla - Keski-Uudenmaan maakuntamuseolla ei ole Uusimaa-kaavan 2050 kaavaehdotuksesta muuta huomautettavaa.

Lisätiedot

Petteri Kummala, tutkija, puhelin: 310 36940
petteri.kummala(a)hel.fi

Kulttuuriympäristötiimi, kulttuuriympäristöpäällikkö

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö